

## Milyen kilépési lehetőségeket biztosít a szakoktatás Hargita megyében?

Borboly Csaba elnök, Hargita Megye Tanácsa

### Helyzetelemzés a Hargita megyei szakoktatásról

A szakképzés a rendszerváltás vesztesei közé tartozott, olyannyira, hogy abszurd helyzet alakult ki: a Hargita Megyei Agrárkamara igazgatója egy e heti konferencián elmondta, hogy a mostani lépések által azt remélik, a megyei mezőgazdasági szakképzést a '89 előtti szintre lehet emelni.

A legjelentősebb problémát a szakképzési rendszer alulfinanszírozottságából adódó minőségi lemaradás mellett a piaci igényekhez rendkívül rugalmatlanul alkalmazkodó képzési struktúra, a duális képzési módszerek hiánya, valamint a szakképzés alacsony társadalmi presztízse jelenti.

A szakmunkások hiánya és a szakképzetlen munkavállalók nagyarányú munkanélkülisége a régióban a vállalkozások versenyképességére is – kedvezőtlen – hatással van.

#### **Problémák:**

- nem a piaci igényeknek megfelelő szakképzés;
- nem megfelelő pályaorientáció;
- lesújtó érettségi eredmények;
- szakmai képzések hiánya;
- frissen végzettek kivándorlása.

Az oktatás és a fiatalok munkaerő-piaci integrációjának hiányosságát mutatják a következő **számadatok** is:

- 2013-ban Hargita megyében a középiskolát végzett fiatalok 38%-át regisztrálták munkanélküliként, 27%-uknak sikerült elhelyezkednie, munkát találnia, illetve 35%-uk tanult tovább valamilyen felsőoktatási intézményben.

- Az utóbbi 12 hónapban a megyei munkaerő-elhelyezési hivatal adatai szerint a legnagyobb igény szakképzetlen és szakképzett fizikai munkásra volt a Hargita megyei munkaerőpiacon: eladó, szakképzetlen munkás, asztalos, kőműves stb.

Továbbá számolni kell az elvándorlás, külföldi munkavállalás problémakörével is – a székelységnek nem a beolvadástól, hanem az elvándorlás következményeitől kell félnie. A székelyföldi fiatalok nem azért vándorolnak el, mert veszélyben érzik kisebbségi identitásukat, hanem mert nem látnak itthon kiszámítható jövőt, esélyt a megélhetésre.

Az évtizedek óta halmozódó problémák egyúttal olyan kihívást jelentenek, amelyet innovatív megközelítéssel előnyre lehet fordítani.

### **Kezdeményezések Hargita megyében**

A hiányosságok, problémák mellett létezik számos olyan kezdeményezés, program, amely segítségével minimális ráfordítással jelentőset lehet előrelépni. Hargita megyében tőlük függ, milyen intézkedéseket hozunk, gyakorlatilag autonómia van. Nálunk könnyebb a Bukarest által felállított akadályokat is kikerülni, és a szakoktatás fejlesztéséhez minden adott: van hozzá terület, épület, gyerek, vállalkozók.

#### **1. Szakoktatás**

**Hargita Megye Tanácsa ösztönzésére idén elindított szakosztályok:**

<b>Szaktanácsképzők</b>	<b>Terület</b>	<b>Szakmai képesítés</b>	<b>Osztályok száma</b>	<b>Létszám</b>
<b>Petőfi Sándor Szakközépiskola Csíkdánfalva</b>	Mezőgazdaság	Agroturisztika	1	28
<b>Tivai Imre Szakközépiskola Csíkszentmárton</b>	Mezőgazdaság	Agroturisztika	1	28
<b>Árpád-házi Szent Erzsébet Római Katolikus Gimnázium Gyimesfelsőlok</b>	Mezőgazdaság	Agroturisztika	1	28
<b>Zeyk Domokos Szakközépiskola Székelykeresztúr</b>	Mezőgazdaság	Kertész	1	28

<b>Szakközépiskolák</b>	<b>Terület</b>	<b>Szakmai képesítés</b>	<b>Osztályok száma</b>	<b>Létszám</b>
<b>Venczel József Szakközépiskola Csíkszereda</b>	Élelmiszer ipar	Élelmiszer-elemző technikus	1	28
<b>Batthyány Ignác Kollégium Gyergyószentmiklós</b>	Mezőgazdaság	Állat-egészségügyi technikus	1	28
<b>Batthyány Ignác Kollégium Gyergyószentmiklós</b>	Élelmiszer ipar	Élelmiszer-elemző technikus	1	28
<b>Eötvös József Szakközépiskola Székelyudvarhely</b>	Élelmiszer ipar	Élelmiszer-elemző technikus	1	28

- A Gyimesfelsőlóki Árpád-házi Szent Erzsébet Római Katolikus Gimnáziumban agroturisztikai szakosztály indult, és túljelentkezés van. A gyakorlati képzés lehetőségét szeretnék megteremteni tangazdaság kialakításával, a cél a Gyimesek sajátos gazdálkodási formáinak megtanítása, minél több késztermék helyiek által való előállítás. Egyik célkitűzés a mezőgazdasági támogatási rendszerek ismertetése már középiskolás tantervben, ezenfelül pedig az állat-egészségügyi, gazdálkodási ismeretek megtanítása.
- A Böjte atya által működtetett mintagazdaságok és szakgyakorlati rendszerek: Hargita Megye Tanácsa rendelkezik a szükséges infrastruktúrával, az alapítvány rendelkezik a humán erőforrással (szakiskolás gyerekek) – a szakgyakorlatot tudnánk megoldani a felajánlott helyszíneken. A dévai Szent Ferenc Alapítvány működtetné ezt.
- Mintagazdaságok, tangazdaságok támogatása – a megyei tanács vidékfejlesztési egyesületén keresztül a jövő évtől lesz kiírás – felszerelés, állatállomány bővítése – PPP formában
- Szakképzéshez szükséges eszköztár fejlesztése – székely konyhák létesítése, felszerelése
- Egymást kiegészítő képzési kínálat biztosítása az érdeklődőknek – szakiskolák és népiskola elméleti és gyakorlati képzéseit kiegészíteni szakgyakornoki, inasképzési kínálattal egyaránt
- Szakgyakornoki program működtetése Hargita Megye Tanácsánál
- A Mezőgazdasági kisokos kiadása a megyei tanács gondozásában és népszerűsítése a megyei iskolákban
- Kiskertész program – már kisiskolás korban el kell sajátítani a gazdálkodás alapismereteit
- Középfokú végzettséggel rendelkező mesterekben van hiány, akik a szakmai gyakorlatért felelősök lennének – pedagógiai vizsgát is kell végezni – nincs népviseletvarró, lábbelikészítő, zenész, hangszerkészítő stb.

## **2. Népiskolai képzés**

- A Hargita Megyei Művészeti Népiskola projektjei – a 2014–2015-ös tanévben a következő szakképzést célzó szakok indultak: ácsképzés, székelykapu-faragás, asztalosképzés, székely népviselet készítése, népi hangszerek készítése, bútorfestés, kerámia és népzeneiskola. A jelenlegi munkaerőpiacon

hiányszakmáknak minősülő foglalkozási területekre kívánunk reális és hiteles szakembereket képezni.

- Azzal együtt, hogy iskolánk szigorúan elkötelezi magát a hagyományos szakmák, praktikák és technikák tanítása mellett, figyelembe kell vennie, hogy a szaktudás mellett potenciálisan piacképes szakmai készségeket és képességeket kell fejlesztenie, vállalkozói szintű előállítási és értékesítési összefüggéseket kell láthatóvá tennie az ebben érdekelt diákjai számára.
- oktatási célhelyiségek létrehozása a megye több településén

### **3. Felnőttképzés**

A gyerekek mellett a ***felnőttek szakoktatása*** is fontos, ez olyan terület, amellyel közösen kell foglalkozni. A jó mesteremberekre mindig szükség lesz, de a mai oktatási rendszer legtöbbször olyan felnőtteket nevel, akiknek nincs szakma a kezükben. A helyzet megoldása érdekében szükséges:

- az állami rendszer kitisztítása – a kamu idegen cégeket ki kellene iktatni a rendszerből
- a Caritas felnőttképzési és szakképzési projektjei, elsősorban agrár témakörben
- megoldandó feladat továbbá a munkanélküliek és hátrányos szociális helyzetben lévők kedvezményezése a részvétel lehetőségének megteremtése érdekében
- a potenciálisan kiemelt hallgatói érdeklődésre számot tartó szakok keretében egyetemi csoportok létrehozása a Sapientia egyetem keretében
- a tanterv minimális vállalkozói ismeretekkel való bővítése
- sajtukurzusok
- Mintagazda program – jó gyakorlatok bemutatása és népszerűsítése
- agrárkamara képzései: méhésztudás, hegyvidéki farmer, hús, hal, tejfeldolgozás

### **Mit tehetünk még?**

1. jogszabály-módosítások előterjesztése a rendszer minőségi és strukturális hibáinak kiküszöbölése érdekében – a képzés minőségének javítása, a gyakorlati oktatás erősítése (pedagógusok jobb megfizetése, eszközállomány javítása, inaskodás erősítése)
  - a szakosztályok engedélyeztetése folyamatának könnyítése
  - az inasképzés rendszerének módosítása
  
2. tájékoztató és felvilágosító kampányok:
  - a szakmunka presztízsének emelése a szülők és a gyerekek körében
  - szakmai nap Horváth Levente munkaügyi államtitkár kezdeményezésére – a szakképzés újragondolása
  - a közmédiában be kell mutatni a jó példákat.
  
3. a valós munkaerő-piaci igények felmérése
  - a vállalkozások igényeinek fokozott megjelenése a szakképzési kínálatban
  
4. átvenni és beépíteni a máshol jól bevált oktatási módszereket és eljárásokat
  - a német mintákból építkező, duális szakképzés irányába történő elmozdulás a járandó út
  - ALUMNI programok meghonosítása
  
5. online felület a kereslet és a kínálat rész bemutatására
  
6. A Székelyföldön kikíséretezett módszereket könnyebb a szórványban átvenni. Ezen a téren segíteni és felkészíteni kell a szórványban dolgozó iskolaigazgatókat, főtanfelügyelőket, polgármestereket, alpolgármestereket, tanácsosokat.
  
7. Hangoljuk össze szakmai anyagainkat!

#### **4. Mit lehet Kárpát-medencei összefogásban végrehajtani?**

A Kárpát-medencei, budapesti koordinációjú szakképzési összefogás, együttműködés kialakítása, a meglevő kezdeményezések továbbvitele fontos segítség lehet. Az alapvető problémák megoldását nem lehet tőle várni (azt állami szinten kell), de nagyon fontos segítséget jelent a következő területeken:

- magyarországi jó képzési gyakorlatok átvételének (tananyag) támogatása;
- a mai államhatárokon túl élő magyar szakiskolai tanárok magyarországi ösztöndíjak révén történő továbbképzése;
- a mai államhatárokon túl élő magyar szakiskolai diákok magyarországi ösztöndíjak keretében történő kiképzése, továbbképzése;
- közös szakmai versenyek szervezése;
- vállalkozások és szakiskolák közti együttműködés jó magyarországi példáinak átvétele, pilot projektek indítása;
- a szülők és diákok iskolaválasztási döntésének befolyásolása közös szemléletformáló kampányokkal.